

มหาวิทยาลัยพายัพ ร่วมกับ
เครือข่ายบริหารการวิจัยภาคเหนือตอนบน
สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.)

Full Paper Proceedings Oral Presentation, Poster Presentation

Payap University Research Symposium 2015

รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ
มหาวิทยาลัยพายัพ พ.ศ. 2558

13 กุมภาพันธ์ 2558
ณ ศูนย์ทรัพยากรการเรียนรู้สิรินธร
มหาวิทยาลัยพายัพ เขตแม่คาว

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการค้าชายแดนไทย-มาเลเซียของประชาชนในเขตสามจังหวัดชายแดนใต้
ของประเทศไทย

Opinion towards Border Trades between Thailand and Malaysia of Residents in the
three southern border provinces of Thailand

นุชนภา เลขาวิชิต¹ ดุษฎี นาคเรือง²

Nutnapha Lekhawichit, Dussadee Nakruang

ภาควิชาบริหารธุรกิจและเศรษฐศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการค้าชายแดนไทย-มาเลเซียของประชาชนในเขตสามจังหวัดชายแดนใต้ ผู้วิจัยกำหนดประชากรในการวิจัยคือ ประชาชนที่อาศัยในบริเวณด่านศุลกากรและท่าเรือ ตามแนวชายแดนไทย - มาเลเซียในเขตสามจังหวัดชายแดนใต้ โดยมีกลุ่มตัวอย่างเป็นประชาชนที่อยู่อาศัยในบริเวณด่านศุลกากรและท่าเรือตากใบ จำนวน 297 คน ด่านศุลกากรและท่าเรือสุโงโลก จำนวน 333 คน และด่านศุลกากรและท่าเรือเบตง จำนวน 366 คน ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ด้วยแบบสอบถาม ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่าประชาชนในสามจังหวัดชายแดนใต้มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมในด้านการคมนาคมขนส่งและการค้าในระดับมาก ซึ่งหมายถึงความสะดวก ปลอดภัยในการคมนาคมขนส่ง และการติดต่อสื่อสาร ด้านโครงสร้างพื้นฐานและทรัพยากรมนุษย์ก็เช่นเดียวกัน ประชาชนในสามจังหวัดมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมในระดับมาก ซึ่งโครงสร้างพื้นฐานและทรัพยากรมนุษย์เป็นอีกปัจจัยสำคัญที่จะสนับสนุนให้เกิดการสร้างการค้าชายแดน ปัจจัยสุดท้าย คือ ด้านเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งผู้วิจัยสนใจศึกษาปัญหาอุปสรรคทางการค้า และพบว่าประชาชนมีความคิดเห็นว่า สภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบัน ราคาน้ำมัน ความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัด และยาเสพติด ส่งผลให้เกิดอุปสรรคทางการค้าชายแดนในระดับมาก

คำสำคัญ: ความคิดเห็น ประชาชน การค้าชายแดนไทย-มาเลเซีย

ABSTRACT

This research aimed to study opinion towards border trades between Thailand and Malaysia of residents in the three southern border provinces of Thailand. The researcher defined the population for this research as the people living in the area of customs and ports along Thailand - Malaysia borders in the three Southern border provinces. The sample group included 297 peoples living in the area of customs and port of Takbai district, 333 samples from Sungai-golok district and 366 samples from Betong district. Data was collected by questionnaires and analyzed by Arithmetic Mean and Standard Deviation. Findings from the research suggested that peoples in three Southern border provinces are satisfied with the transportation and commercial in high levels.

The results showed that opinions of people in the three southern border provinces about transportation and commercial suited to those areas at high levels. That was convenient, security in transportation and communication. The infrastructure and human resources were important factors to support and develop the border trading and final factors were the economic and society. In addition to obstacles of border trading were recession economics, oil prices fluctuations, the unrest in the three provinces and drug effected to the borders trading in high level.

Keywords: Opinion, Community resident, Border trade Thailand - Malaysia

คำนำ

การค้าชายแดน เป็นการค้าที่เกิดขึ้นบริเวณชายแดนระหว่างประชาชนหรือผู้ประกอบการ ที่มีถิ่นที่อยู่คนละประเทศ โดยไม่จำเป็นต้องมีสัญญาการค้าระหว่างกัน สินค้าส่วนใหญ่ เป็นอุปโภคบริโภค ที่จำเป็นใช้ในชีวิตประจำวัน โดยมีเงินสกุลท้องถิ่น การค้ากระทำทั้งการค้าที่ผ่านและไม่ผ่านพิธีการศุลกากร (กระทรวงพาณิชย์, 2545 : 27) อีกทั้งยังเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดประการหนึ่งในการกำหนดการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ และการส่งออกเป็นแรงผลักดันที่ทำให้เกิดกิจกรรมทางเศรษฐกิจในประเทศ ก่อให้เกิดรายได้และการจ้างงานในอาชีพอื่นๆที่เชื่อมโยงกัน (สุนิสา ปัญญาสุรจิต, 2549 : 1) จากสภาพที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของประเทศไทยนั้นเป็นศูนย์กลางของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ทำให้สามารถทำการค้าชายแดนกับประเทศเพื่อนบ้านที่มีอาณาเขตติดต่อกัน 4 ประเทศ คือ พม่า ลาว กัมพูชา และมาเลเซีย (นฤมล นาคา, 2548 : 1)

ภาคใต้ของประเทศไทย ประเทศเพื่อนบ้านที่มีพรมแดนติดกันกับประเทศไทยนั้น คือ มาเลเซีย ซึ่งเป็นประเทศที่มีความสัมพันธ์อันดีกับประเทศไทยมาโดยตลอด (เอกรัตน์ ช้างแก้ว, 2551 : 1) เนื่องจากประเทศไทยและมาเลเซียมีแนวชายแดนติดต่อกันทั้งทางบกและทางน้ำ โดยเฉพาะทางบก มีเส้นทางรถยนต์เป็นระยะทางยาว 647 กิโลเมตร ฝั่งไทยมีจังหวัดที่ติดพรมแดน 5 จังหวัด คือ จังหวัดสตูล สงขลา ยะลา นราธิวาส และปัตตานี ส่วนรัฐพรมแดนของประเทศมาเลเซีย 4 รัฐ คือ รัฐเคดาห์รัฐเปรักรัฐเปอร์ลิส และรัฐกลันตัน (ณรงค์ชัย กุศลธรรมรัตน์, 2544 : 15-19) โดยภาพรวมพบว่า มาเลเซียเป็นคู่ค้าอันดับสองของไทยในอาเซียนรองจากสิงคโปร์ และพบว่าการส่งออกสินค้าที่สำคัญของไทยคือ ยางพารา ซึ่งเป็นผลผลิตของภาคใต้กว่าร้อยละ 70 ของผลผลิตทั้งประเทศ เป็นสินค้าที่มีมูลค่าการส่งออกผ่านด่านศุลกากรชายแดนมากที่สุด โดยมีสัดส่วนประมาณร้อยละ 45 ของมูลค่าการส่งออกผ่านด่านศุลกากรชายแดน หรือร้อยละ 11.7 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคใต้ นอกจากนี้ ยังมีสินค้าไม้อยางพาราแปรรูปและสัตว์น้ำ ในแต่ละปีมีมูลค่าการส่งออกผ่านด่านศุลกากรชายแดนเฉลี่ยต่อปีรวมกันประมาณ 12,000 ล้านบาท หรือเพียงร้อยละ 1 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคใต้ นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาการค้าระหว่างประเทศของไทยในปี 2555 พบว่า มีมูลค่าการค้าผ่านด่านศุลกากรชายแดนสูงเกิน 9 แสนล้านบาท เป็นการค้านำเข้าผ่านด่านศุลกากรชายแดนที่ติดกับมาเลเซียถึงร้อยละ 56 ของมูลค่าการค้าผ่านด่านศุลกากรชายแดนทั้งหมด โดยมีมูลค่าการค้ารวม 515,923.5 ล้านบาท เป็นมูลค่าส่งออก 303,019.5 ล้านบาท และมูลค่าการนำเข้า 212,903.9 ล้านบาท ทั้งนี้ มูลค่าการค้าผ่านด่านศุลกากรชายแดนระหว่างไทยและมาเลเซีย คิดเป็นร้อยละ 43 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคใต้ (โสมสิริ หมัดอะดัม, 2556 : 1)

จากการศึกษาสภาพปัญหาในธุรกิจการค้าชายแดนมีทั้งรูปแบบการค้าถูกกฎหมายผ่านพิธีการทางศุลกากร และผิดกฎหมายเป็นสินค้าลักลอบ โดยมีช่องทางการค้าในการนำเข้าส่งออกสินค้าจากด่านศุลกากรและท่าเรือ (อาทิ ครูตาทองวงศ์, 2545 : 45) นับตั้งแต่ในช่วงต้นปี พ.ศ. 2547 ที่ประเทศไทยประสบปัญหาความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ของไทย ได้ส่งผลกระทบต่อการค้าชายแดนไทย-มาเลเซีย กล่าวคือ การขนส่งสินค้าไม่สะดวกและมีความเสี่ยงภัย มีการลักลอบทำการค้าข้ามแดนเป็นจำนวนมากตลอดแนวชายแดนไทย-มาเลเซีย มาเลเซียไม่อนุญาตให้รถบรรทุกของไทยเข้าไปขนถ่ายสินค้าในประเทศ โดยอนุญาตให้ขนถ่ายที่สถานีขนถ่ายสินค้าชายแดนบริเวณด่านศุลกากรเท่านั้น และมาเลเซียไม่อนุญาตให้มีการโฆษณาการท่องเที่ยวของต่างประเทศ นอกจากนี้พบว่า บริเวณพื้นที่ของด่านสุโหงโกลกคับแคบ ก่อความไม่สะดวกในการจราจรข้ามแดน โดยเฉพาะสะพานข้ามแม่น้ำโกลกที่มีเพียง 2 ช่องจราจร ดังนั้น เมื่อมีรถบรรทุกไม่ขนาดใหญ่เข้ามาในบริเวณ ทำให้เกิดการติดขัดด้านจราจร อีกทั้งก่อความไม่สะดวกแก่การขนส่งสินค้าอื่น ๆ ด้วย (เอกรัตน์ ช้างแก้ว, 2551 : 1)

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าการค้าชายแดนไทย-มาเลเซีย มีความสำคัญต่อผู้ประกอบการ และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการค้าชายแดนทุกคน มีบทบาทสำคัญต่อเศรษฐกิจของภาคใต้ เนื่องจากมาเลเซียเป็นประเทศที่มีขนาดเศรษฐกิจใหญ่ที่สุดในกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน และมีการดำเนินนโยบายเศรษฐกิจและการค้าเสรีมากกว่าประเทศอื่นๆ แต่เนื่องจากการค้าชายแดนปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ปัญหาด้านเศรษฐกิจของประเทศ และปัญหาความไม่สงบของสามจังหวัดชายแดนใต้ เป็นผลให้ยากต่อการตัดสินใจในการลงทุน ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการค้าชายแดนไทย-มาเลเซีย เพื่อทำให้ทราบความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการค้าชายแดนไทย-มาเลเซีย ในสามจังหวัดชายแดนใต้ที่ติดพรมแดน ซึ่งประกอบด้วย ยะลา นราธิวาส และปัตตานี ซึ่งสามารถนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาไปเป็นแนวทางในการดำเนินธุรกิจการค้าชายแดนไทย-มาเลเซีย หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องสามารถนำข้อมูลที่ได้ไปเป็นแนวทางในการพัฒนาธุรกิจการค้าชายแดน อีกทั้งเป็นแนวทางในการศึกษาเพิ่มเติมสำหรับผู้สนใจหัวข้อวิจัยนี้ต่อไป

วิธีการ

การวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ โดยเก็บข้อมูลจากประชาชนที่อาศัยอยู่ในบริเวณเขตการค้าชายแดนไทย-มาเลเซีย โดยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Cluster Sampling) ซึ่งมีการแบ่งกลุ่มประชากรออกเป็นกลุ่มย่อย 2 กลุ่ม หรือ 2 ขั้นตอน ซึ่งหน่วยขั้นตอนที่ 1 ได้แก่ การแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 หน่วย คือ จังหวัดยะลา และจังหวัดนราธิวาส หน่วยขั้นที่ 2 เป็นการเลือกพื้นที่ด้านชายแดนที่จะเป็นตัวแทนจากแต่ละจังหวัด โดยผู้ตอบแบบสอบถามกำหนดให้เป็นประชาชนที่อาศัยอยู่ในบริเวณด้านศุลกากรและท่าเรืออำเภอตากใบจำนวน 297 คน ด้านศุลกากรและท่าเรืออำเภอสุโงกโลกจำนวน 333 คน และด้านศุลกากรเบตง จำนวน 366 คน รวมเป็นจำนวนทั้งสิ้น 997 คน ผู้วิจัยดำเนินการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ โดยการนำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบแก้ไขด้วยวิธีการหาดัชนีความสอดคล้อง และตรวจสอบด้วยวิธีการหาดัชนีความตรงตามเนื้อหาที่ระดับ 0.80 จากนั้นนำข้อมูลที่ได้นำมาหาค่าความเที่ยง ได้ใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค มีค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือเท่ากับ .93 ส่วนแบบสอบถามประกอบด้วย 3 ส่วนคือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตัวเลือก (Checklist) จำนวน 5 ข้อคำถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ และความเกี่ยวข้องกับการค้าชายแดน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการค้าชายแดนไทย-มาเลเซีย ของประชาชนในเขตสามจังหวัดชายแดนใต้ จำนวน 15 ข้อ ซึ่งแบบสอบถามนี้ได้สร้างขึ้นโดยแยกเป็นประเด็นที่ต้องการวัดออกเป็น 3 ประเด็น ดังนี้

1. ด้านโครงสร้างพื้นฐานและทรัพยากรมนุษย์
2. ด้านการคมนาคมขนส่งและการค้า
3. ด้านเศรษฐกิจและสังคม

โดยมาตรวัดที่ใช้ในการวัดความคิดเห็น เป็นมาตรวัดแบบ Five-point Likert-type Scale Ranging โดยมีค่า 5 ระดับ (5) หมายถึง ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด (4) หมายถึง ตรงกับความเป็นจริงมาก (3) หมายถึง ตรงกับความเป็นจริงปานกลาง (2) หมายถึง ตรงกับความเป็นจริงน้อย (1) หมายถึง ตรงกับความเป็นจริงน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นการให้ผู้ตอบแบบสอบถามเสนอแนะความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับการค้าชายแดนไทย-มาเลเซีย ลักษณะการวัดแบ่งตามระดับการปฏิบัติของปัจจัยต่างๆ โดยมาตรวัดแบบ Five-point Likert-type Scale Ranging โดยมีค่า 5 ระดับ (5) หมายถึง ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด (4) หมายถึง ตรงกับความเป็นจริงมาก (3) หมายถึง ตรงกับความเป็นจริงปานกลาง (2) หมายถึง ตรงกับความเป็นจริงน้อย (1) หมายถึง ตรงกับความเป็นจริงน้อยที่สุด

ผู้วิจัยใช้การแปลความหมายของค่าเฉลี่ยแบบแบ่งช่วง โดยแปลความตามหลักการแบ่งอันตรภาคชั้น ซึ่งใช้เกณฑ์การประเมินผล ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49	หมายถึง	เห็นด้วยน้อยที่สุด
ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49	หมายถึง	เห็นด้วยน้อย
ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49	หมายถึง	เห็นด้วยปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49	หมายถึง	เห็นด้วยมาก
ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00	หมายถึง	เห็นด้วยมากที่สุด

การเก็บข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการลงภาคสนามไปเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยใช้วิธีประมวลผลทางสถิติเชิงพรรณนา เพื่อการอธิบาย/บรรยายถึงคุณสมบัติหรือลักษณะของการแจกแจงข้อมูลตัวแปรต่างๆ ตามปัจจัยด้านคุณลักษณะของกลุ่ม โดยกำหนดการวัดเป็นค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ผู้วิจัยวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรเพื่อนำมาใช้อธิบาย/บรรยายถึงลักษณะการแจกแจงและการกระจายของตัวแปรโดยการวัดเป็นค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุป

การสรุปผลการวิจัยผู้วิจัยแบ่งหัวข้อการนำเสนอออกเป็น 2 หัวข้อ คือ (1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (2) ข้อมูลค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการค้าชายแดนไทย-มาเลเซีย มีรายละเอียดดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 52.41) ที่เหลือเป็นเพศชาย ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 20 – 40 ปี (ร้อยละ 52.31) ที่เหลืออายุมากกว่า 40 ปี ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 26.61) รองลงมาคือระดับมัธยมศึกษา/ปวช. (ร้อยละ 26.11) ส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือนน้อยกว่า 10,000 บาท (ร้อยละ 37.65) รองลงมาคือมีรายได้ต่อเดือนระหว่าง 10,001 – 15,000 บาท (ร้อยละ 33.04) และมีรายได้ต่อเดือนระหว่าง 15,001 – 20,000 บาท (ร้อยละ 29.32) ส่วนใหญ่มีความเกี่ยวข้องกับการค้าชายแดนโดยการเป็นประชาชนที่อยู่อาศัยบริเวณท่าเรือ (ร้อยละ 34.94) รองลงมาคือเป็นกรรมกรบริเวณท่าเรือ (ร้อยละ 34.94) และเป็นผู้ประกอบการ (ร้อยละ 31.63)

2. ข้อมูลค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการค้าชายแดนไทย-มาเลเซีย

2.1 ด้านโครงสร้างพื้นฐานและทรัพยากรมนุษย์ เมื่อพิจารณาในภาพรวม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงสร้างพื้นฐานและทรัพยากรมนุษย์อยู่ในระดับมาก ซึ่งหมายถึง โครงสร้างพื้นฐานและทรัพยากรมนุษย์ที่มีอยู่ในปัจจุบันมีการเก็บค่าธรรมเนียมผ่านแดนที่เหมาะสม มีความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สินในเขตการค้าชายแดน เจ้าหน้าที่ศุลกากรบริเวณเขตการค้าชายแดนมีความเข้มงวดในการปฏิบัติหน้าที่ การมีระบบไฟฟ้าและความสว่างบริเวณเขตการค้าชายแดนที่เหมาะสม และความรวดเร็วของข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการค้าชายแดน มีความเหมาะสมเอื้ออำนวยต่อการค้าชายแดนในระดับมาก

2.2 ด้านการคมนาคมขนส่งและการค้า เมื่อพิจารณาในภาพรวม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการคมนาคมขนส่งและการค้าอยู่ในระดับมาก ซึ่งหมายถึง การเดินทางไปยังประเทศมาเลเซีย การขนถ่ายสินค้าบริเวณท่าเรือ การแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างประเทศ การติดต่อสื่อสารระหว่างคู่ค้า และการแข่งขันทางการตลาดระหว่างคู่ค้า มีความเหมาะสมในระดับมาก

2.3 ด้านเศรษฐกิจและสังคม เมื่อพิจารณาในภาพรวม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาด้านเศรษฐกิจและสังคมอยู่ในระดับมาก ซึ่งหมายถึง ปัญหอันเกิดจากสภาพเศรษฐกิจและสังคมปัจจุบัน ประกอบด้วยราคาน้ำมันเชื้อเพลิง ความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ ปัญหายาเสพติดในพื้นที่ ส่งผลให้เกิดปัญหาและอุปสรรคต่อการค้าชายแดนในสามจังหวัดชายแดนใต้ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะจากการวิจัย ดังนี้

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยในภาพรวม ที่มีลักษณะข้อมูลแบบกว้างๆ หน่วยงานภาครัฐหรือเอกชนสามารถนำใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานเพื่อการนำร่องในการศึกษาหรือการวิจัยเชิงลึกและตรงกับบริบทของแต่ละพื้นที่ เพื่อให้ได้แนวทางที่ดีที่สุดในการพัฒนาการค้าชายแดนต่อไป

2. ควรมีการศึกษาถึงตัวแปรอื่นๆ เช่น ความพึงพอใจของประชาชนต่อการค้าชายแดน ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการค้าชายแดน อุปสรรคต่อการค้าชายแดน ปัญหาการค้าชายแดน เป็นต้น เพื่อจะได้ข้อมูลที่สามารถนำไปใช้เพื่อการพัฒนาการค้าชายแดนในสามจังหวัดชายแดนใต้ได้อย่างเหมาะสม

เอกสารอ้างอิง

- กรมการค้าต่างประเทศ. (2550). นิยามการค้าชายแดนและการค้าผ่านแดน. กรุงเทพฯ : กรมการค้าต่างประเทศ.กระทรวงพาณิชย์. (2545). การค้าระหว่างประเทศ. กรุงเทพฯ : กระทรวงพาณิชย์.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2549). การดำเนินงานของธนาคารแห่งประเทศไทยเพื่อส่งเสริมการค้าชายแดน. กรุงเทพฯ : ธนาคารแห่งประเทศไทย.
- นฤมล นาคา.(2548). การค้าชายแดนกับประเทศเพื่อนบ้าน, วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ณรงค์ชัย กุศลธรรมรัตน์. (2544). การค้าชายชายแดนไทย-มาเลเซีย. สงขลา :สำนักงานการค้าต่างประเทศ กรมการค้าต่างประเทศ.
- บุญชัย ศิริถิณพยัคฆ์. (2551).การศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการค้าชายแดนของประชาชนในเขตอำเภอเชียงแสนจังหวัดเชียงราย, วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. เชียงราย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.

- ปรานีดี ชาประดิษฐ์. (2549). การค้าชายแดนของจังหวัดเชียงราย : กรณีศึกษาจังหวัดเชียงรายกับประเทศพม่า ลาว และจีนตอนใต้, วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- รณรงค์ เส็งเอี่ยม. (2550). ปัญหาการค้าชายแดนของจังหวัดตาก, วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตร์ มหาบัณฑิต. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- รัตติกกร สมฤทธิ์. (2546). ผลกระทบทางสุขภาพของประชาชนจากการเปิดตลาดการค้าชายแดนไทย-ลาว ณ จุดผ่อนปรนบ้านฮวก กิ่งอำเภอภูซาง จังหวัดพะเยา, วิทยานิพนธ์สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เรืองศักดิ์ ไชยอุดม. (2550). ปัญหาการค้าชายแดนไทย-พม่าในอำเภอแม่สะเรียงจังหวัดแม่ฮ่องสอน, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- มัทริณา ยวนยี่. (2551). ปัญหาในการประกอบธุรกิจการค้าชายแดนไทย – ลาว ในตลาดช่องเม็กอำเภอลิขินธร จังหวัดอุบลราชธานี, วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. อุบลราชธานี : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- พินพนา ตีบบรม. (2551). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการค้าชายแดนบริเวณตลาดดอยเวา อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย, วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. อุบลราชธานี : มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- พิชญ จงสถิตวัฒนา. (2548). การบริหารการตลาด การวิเคราะห์ กลยุทธ์ และการตัดสินใจ. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศุภธิดา อติศรศุภพงษ์. (2549). การค้าชายแดนในอำเภอแม่สายและอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย, วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สมใจ รวยสันเทียะ. (2550). การค้าระหว่างไทย-มาเลเซีย, วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สุนิสา ปัญญาสุรจิต. (2549). การค้าชายแดนของไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน, วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สุรเดช ชตชัย. (2551). การค้าระหว่างประเทศไทย-มาเลเซีย, วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- โสเมสิริ หมดอะตัม. (2556). การค้าชายแดน : ความสำคัญต่อเศรษฐกิจภาคใต้. ธนาคารแห่งประเทศไทย : สำนักงานภาคใต้.
- เอกรัตน์ ช่างแก้ว. (2551). ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับมาเลเซีย ในกรณีความไม่สงบในพื้นที่3 ชายแดน ภาคใต้ของไทย, วิทยานิพนธ์รัฐศาสตร์มหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อาทิ ครุศากยวงศ์ (2545). รายงานการวิจัยการค้าชายแดนไทย – มาเลเซีย. สงขลา : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์วิทยาเขตหาดใหญ่.
- อภิรัฐ ตั้งกระจ่าง. (2543). ธุรกิจระหว่างประเทศ. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.